HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

העומד מלגיו. גלא הוקבע שם לשם תיקון מבוי דלא הזמינוהו לכך: **הילת דלא סמכין עליה מאחמול.** שהיה שם לחי לחמר וגפל בשבת: **ולישמעוני נחלון.** ויעלה ויתלוש ביום טוב: **היה שם.** בשפתי בירלות תניא בפרק שני: **חילא הקנים.** קניס מחובריס. חילא שהיו נטועים כסדר מחילה: **דיומר.** מפרש בפ' שני[ג] דיו עומדין עמוד לחמר גלחה כשניס שעשאו כמרזב ונוטה לחמר מממילותיו לדרום ולחמר למערב דכי עביד ד' דיומדין לד' הפילות יש לכל מחילה ג' לחמת עומד לחמר מכאן ולחמה מכאן: **לדבעא מיניה.** בפרק שני[ה]: **ממשך.** נופו נוטה קמוך לחרן רחב הנוף בשפחות מג' לקרקע ועיקרו במקום שממוצר לחילן גבוה עשרה: **אין מטלטלין בו.** אס היה היקפו יותר מניס שלחמים כחלר המשכן. ושיעור זה נתנו חכמים לכל היקף הממוצע ולחינו מתוקן כל צרכו כגון לממילה שחין בה שני סאין ועבד בהלי פירקא (ד' טז:) ולהיקף שלא הוקף לדירה בפ' שני (ד' כד.) והכא נמי לי בעומד מלגיו מוקמת לה שפיר כו' הוחיל ולגלו להכי עבידא יכהו היה רבנן הלי שיעורא: **משום דהוי דירה שחשמישה לאויר.** לעולם שנטעו מחחילה לכך והיקף לדירה הוא לגל לדירה זו חינה עשויה לעורך חוכה שלא לעורך חויר שחוכה לה לדור שס שוחרי הקדוש ועשויי' להציל מן החמה ואין מטלטלין בדירה זו שלא בית שלחים כדחנינן בפ' שני (ד' כג.) כלל לחמר ר"ש בן שלעזר כל חויר שחשמישו לדירה כגון דיר וסבר ומוקלה וחלר ולפילו י' כוריס מוחר וכל דירה שחשמישה לאויר כגון בורגנין שבשדות בית שלחים מוחר יותר מבית שלחים שסוק לגלו לדירה הוא לעל לכרחו הוא דל דר שס: **שבת נחל.** קדם שיום עליו היום וקנה שס שבימתו: **גבוה עשרה.** לחמרינן גוד לסקיק מחילותיו כל שביבותיו והרי הוא מוקף: **וכן נקע.** לחד מנקיקי הסלעים: **והוא מד' לחמות עד בית שלחים.** הוחיל ושבת בחויר מחילותיו נעשית בימו וכולו כלרבע לחמותיו הוא הלכך מהלך לת כולו וחולה לו מלפים לחמה לבל לבית שלחים. שפי מבית שלחים חין מחילותיו מועילות לו שהיקף שלחינו עשוי לדירה לינו מועיל גלא לבית שלחים. לכאי נקט מלרבע לחמות ולילך לשס היה פחות מד' לחמות מחי מהלך לת כולו היכא ומחילותיו מחי מהני גללחו מחילה נמי מקום לכל שלש ד' לחמות בפרק מי שהוליחוהו (לקמן ד' מג:): **ושיבולות מקיפות אותה.** שביב מלקטר ושבלים גבוהין גבוליה[ו] שביב מלקטר ושבלים גבוהין ו' עשקינן: **מל ונקע מאי לימיר למימר.** מימות עולם הן: **לימיר בניינא.** שלשס ירלה לעשות מחילה מכותל זה לכותל שכנגדו ישקבר בשבלים הללו שכן דרך הבנלין לעשות ונעניין לחמר לינו יכול לבנך בנין שלש בנין יש: **נאמוך לדיקנא.** דקל היה עומד גלגל פחח המבוי: **הא שמין מיהא עליה בלינו.** ולחני דבקי קשיא ליה חחי עובדא דכא לא שמך לדיקנא ושן קיס לן בהלכחא כחני בלחי העומד מלגיו: וממחרץ **לא ס"ד.** דוודחי בלשמכינן עליה פליגי חבל לא שמכינן דבני הכל לינו לחי כהשוח עובדא **לדיקנא דרב: נרקא.** יציע: **דהוה כי כר חנו.** והיה עומד הסוקף חת היציע עומד ברחש מבוי חחר: **ואפילגו גה דוני שנייהו.** חבני שרי למיסמך עליה ורבא חסר למלמ דשמכינן עליה פליגי. והלכחת כחני גהה דזו היה חחת מיע"ל קג"ס שהלכה כחבני[ט]: **מתני' ומטמא משום גולל.** לס שעשו גולל לקבר מטמא לעולם גהלכ כמה עלמו ושפי' ניטל משס לחניא נפ' בהמה המקשה[ט] לרבות גולל ודופק: **ורבי**

איתמר לחי העומד מאליו אביי אמר הוי לחי רבא אמר לא הוי לחי היכא דלא סמכינן עליה מאחמול בולי עלמא לא פליגי דלא הוי לחי כי פליגי היכא דסמכינן עליה מאחמול אביי אמר [א] הוי לחי דהא סמכינן עליה מאחמול רבא אמר לא הוי לחי כיון דמעיקרא לאו אדעתיה דהכי עבידי לא הוי לחי קא סלקא דעתך כי היכי דפליגי בלחי פליגי נמי במחיצה ת"ש [ב] העושה סוכתו בין האילנות ואילנות דפנות לה בשירה הכא במאי עסקינן שנטען מתחילה לכך אי הכי פשיטא מהו דתימא ליגזור דילמא אתי לאישתמושי באילן קמ"ל ת"ש [ג] היה שם אילן או גדר או חיצת הקנים נידון משום דיומר הכא נמי במאי עסקינן שעשאן מתחילה לכך אי הכי מאי [ד] [קמ"ל] חיצת הקנים קנה קנה פחות משלשה טפחים [ה] כדבעא מיניה אביי מרבה ת"ש [ו] ג' אילן המסיך על הארץ אם אין נופו גבוה מן הארץ ג' טפחים מטלטלין תחתיו הכא נמי במאי עסקינן שנטעו מתחילה לכך אי הכי ליטלטל בכולו אלמה אמר רב הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו אלא בית סאתים משום דהוי דירה שחשמישה לאויר [ז] וכל דירה שחשמישה לאויר אין מטלטלין בה אלא בית סאתים ת"ש [ח] ד שבת בתל שהוא גבוה עשרה והוא מארבע אמות ועד בית סאתים וכן בנקע שהוא עמוק עשרה והוא מארבע אמות ועד בית סאתים וקמה קצורה ושיבולות מקיפות אותה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה וכי תימא הכא נמי שעשה מתחילה לכך בשלמא קמה לחיי אלא תל ונקע מאי איכא למימר אלא [ט] במחיצות בולי עלמא לא פליגי דהויא מחיצה כי פליגי בלחי אביי לטעמיה דאמר לחי משום מחיצה ומחיצה מאליה הויא מחיצה ורבא לטעמיה דאמר [י] לחי משום היכר אי עבידא בידים הויא היכר ואי לא לא הוי היכר ת"ש אבני גדר היוצאות מן הגדר מובדלות זו מזו פחות משלשה אין צריך לחי אחר שלשה צריך לחי אחר הכא נמי שבנאן מתחילה לכך אי הכי פשיטא מהו דתימא למיסר בניינא הוא דעבידא קמ"ל ת"ש [יא] דתני ר' חייא כותל שצידו אחד כנוס מחברו בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ נדון משום לחי הכא נמי שעשאו מתחילה לכך אי הכי מאי קמ"ל הא קמ"ל נראה מבחוץ ושוה מבפנים נדון משום לחי תא שמע דרב הוה יתיב בההוא מבואה הוה יתיב רב הונא קמיה אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי כוזא דמיא עד דאתא נפל לחיא אחוי ליה בידיה קם אדוכתיה אמר ליה רב הונא לא סבר לה מר לסמוך אדיקלא אמר [יב] דמי האי מרבנן כמאן דלא פרשי אינשי שמעתא מי סמכינן עליה מאתמול טעמא דלא סמכינן הא סמכינן עליה זיל אייתי לי כוזא דמיא עד דאתא בדלא סמכינן עליה פליגי הא סמכינן עליה הוה לחי לא ס"ד דההוא ברקא דהוה בי בר חבו דהוו פליגי בה אביי ורבא כולי שנייהו: **מתני' [יג] בכל עושין לחיין אפילו בדבר שיש בו רוח חיים [יד] ורבי מאיר אוסר [טו] ומטמא משום גולל ור'**

תא שמע העושה סוכתו. בפ' היכן (סוכה ד' כד:) מוקי לה לעניד לה בהוגח ולפניח ללא תקשי לרב חסא בר יעקב דלמר כל מחילה שמינה יכולה לעמוד ברוח פירוש שהרוח מנענעת לכאן ולכאן אינה מחילה ומאי כשרה והא קאזיל ואתי ולפי זה לא פריך הכא מידי והוה מצי למימר ולטעמיך מי נמי מסמע ליה למיילי בכל ענין בין הוי רוב הופן מעופי הלילן שלינו הוי רוב הופן ברוח בין להוי רוב הופן מן הנוף: **אי הכי מאי למימרא.** ולח סגי בשינוח לעניל לגלא הוה נקט תרתי לטו מדלא: **תל ונקע מאי איכא למימר.** ולח תקשי מכאן למ"ד [ג] מחילה שמינה עשויה בידי לדם לח שמה מחילה לגלא לחיא למעוטי גלא דבר שלינו רלוי להעשות בידי לדם כגון בעלי חיים: **אביי לטעמיה.** היינו לחד ליעמא לעניל בידי היה גבוה מכ' ובא למעטו (ד' ה.) דקסבר לפפילו קורה מסוס מחילה וכל שכן לחי ולחו לשון חופס עיקר ורבא לטעמיה דלמר לעניל [ט] לחד זה ולחד זה מסוס היכר ור"ח לח גרם לטעמיה גלא גרם בהדיח לחני לחר לחי מסוס מחילה ורבא לטעמיה דלמר לחי מסוס היכר: **לא** סבר לה מר לממסך אדיקלא. לף על גב דבר הוסף חית ליה בפירקין (ד' יז.) שבת הוחיל והוסרה הוסרה ולח צריך למסמך לדיקלא הם מסיק לקמן דמודה רב הונא היכא לליתנהו למחילות גלא חמרינן הוחיל והוסרה הוסרה מי נמי הכא לפי דבר רב היה מקשה: תלמוד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כדבעא מיניה בפ' שני. ל"ג סוף דף יט: (ב) תוס' ד"ה מל וכו' למ"ד ממילה. נ"ב בפרק היכן [סוכה כד.]:

גליון הש"ס

גמ' וכל דירה שחשמישה לאויר. לקמן דף כב ע"ב:

מוסף רש"י

המשך מעמוד קודם. **טהורין.** לחיתקה כלי עץ לקה לחיטלטל מלא ויקיק, חבוי חינו מיטלטל מלא, לגדול יותר מדי ואם יטלטלוהו יבבר בידיהם (שם). נימרוקו עמו. מס וקו, בבר יבר קלו המשקולת (לקמן נא.). **לו:** פירוקו עמו לתת טעם לכל דבריו, שהיה מייבא את דבריו (גיטין סד.). **לו:** טעמא, שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה (בבורות לו.). **וחסרונן.** לרבי ספוקן (ברכות מד.). **פוק חזי מאי עמא דבר.** היאך נוהגים, וכבר נהגו לבנך בחחלה שבלל ולבסוף בורלי נפשות רבים ומסרינן על כל חס שבכלן (שם מה.). עד כאן המשך מעמוד קודם.

העושה סוכתו בין האילנות. בחרך ולח שמכה עליהן לבל הן לופעומיה (סוכה כד:). **היה שם אילן.** בפסי בילבות קלן, היה בחמת הפילות לילן שעוביו חמה בכל לד (שם). **או גדר.** מרובע חמה על חמה, כל גדר חמה של חבנים הוא ולילך שיהא חמה על חמה כדי לחלבן לשני מחילות, חמה למזרח וחמה לצפון או לדרום (שם). **נידון משום דיומר.** ב' עמודים שהו מחילה לבחן ולבחן, שבבך הקלו חכמים עליהם (שם). **אילן המסיך על הארץ.** שנופו נוטה למטה מבל לגדלו בביב (לקמן צח:): נופו גדול מלד ולילך הוף כפופין בביב על הלרך (סוכה כד:). **מטלטלין תחתיו.** לחמרינן לגוד (לקמן צח: סוכה כד:): **וכרי יש כאן מחילה** עבריס (לקמן שם) ומחילה זו גבוהה עבריס מבביבים, שהוף מרוך הוא וכגובה שלילן הוא (סוכה שם). **שבת בתל.** קדש היום על חלמה והוא גחל גבוה עבריס וקנה שם שביבתו (סוכה כה.). **והוא מארבע אמות ועד בית סאתים.** גדול הוא מלרבע חמות חבל חינו יותר על בית שלחים (שם). **וכן בנקע.** גומה הטשוייה משבח ימי בילמטית וויל"ש (שם). **וקמה קצורה.** בחמלעה, **ושיבולות.** גבוהות עבריס, **מקיפות אותה.** בביב, בל שהן מחיצות ניכר לליקף בית שלחים ולח ניחוב מבלן, בלח עשיית לדיבה, הלבך מהלך חת בולה למחר וחוזה לה חלפים, דבל חלגה, דיומד, בשעשאו מתחילה לבך. חי הבי מאי למימרא, בלומר חם מתחילה עשאו לבך הא פשיטא היא. ודחי לבדבעא אביי מרבה חיצטרייה ליה, וכדבינן למימר לקמן. תא שמע מיהא דתנן בהמוצא תפילין, חילן המיסך על הארץ כו'. ודחי הבא נמי בשעשאו לבך. חי הבי חאי מחיצה מעלייתא היא, חלמה חמר רב הונא בריה דרב יהושע חין מטלטלין בו חלא בבית סאתים. ומשני משום דהויא דירה שתשמישה לאויר כו' [בלומר חין שם בית]. ת"ש **שבת בתל** גבוה י' והוא מד' חמות ועד בית סאתים, (מפני שהיא דירה שתשמישה לאויר וחין לה חלא בית סאתים), וכן בנקע עמוק י' כו' עד ורקמה קצורה חו שיבולות מקיפות חותה מהלך חת כולה וחוצה לה חלפים חמה, הנה התל והנקע חי חפשר לומר בהן שעשאן מתחילה לבך. ופרקינן במחיצות כ"ע לא פליגי דמחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה, כי פליגי בלחי. **אביי אמר לחי משום מחיצה.** ומחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה. **ורבא אמר לחי משום היכר,** חי עשאו לבך הוי היכר וחי לא לא הוי היכר. ת"ש

צא א מיי' פי"ו מהל' שבת הלבה כב סמג עשין דרבנן ג טוש"ע ס"ח סי' שסו סעיף יא:

צב ב מיי' פ"ל מהל' סוכה הלבה ה סמג עשין מג טוש"ע ס"ח סי' תכל סעיף י: ג [מיי' פט"ו מהל' שבת הל' כד טוש"ע ס"ח סי' שסו סעיף ט]:

צג ד מיי' פט"ו מהל' שבת הלבה כב ופ"ו מהלבות עירובין הלבה ד סמג לאוין סה ועשין דרבנן ג טוש"ע ס"ח סי' שלו סעיף ב:

צד ה מיי' פט"ו מהל' שבת הלבה כב טוש"ע ס"ח סי' שסו סעיף ג:

צה ו מיי' פי"ו מהל' שבת הלבה יב סמג עשין דרבנן ג טוש"ע ס"ח סי' שסו סעיף ג:

צו ז מיי' פ"ו מהלבות טומאת מת הלבה ד:

רב נימים גאון

מחיצת קנים קנה קנה פחות משלשה איצטריכא ליה. כדבעא מיניה אביי מרבה. עיקר זו הבניא בפרק עושין פסין (דף יט).

רבינו חננאל

מבוי יש לו חצי מבוי. פי' עשה לחי לחצי המבוי לאורכו ונשתייר חצי המבוי החיצון בלא לחי יש לו להשתמש מן הלחי ולפנים במבוי. ולא גזרינן דילמא אתי לאישתמושי אפילו בחיצון. אמר רבא עשה לחי והגביהו מן הקרקע ג' טפחים, או הרחיקו מן הכותל ג"ט. (סימן) [כיון] דהיא מחיצה שהגדיים בוקעין בה לא עשה כלום. אמרי משמיה דשמואל אין הלכה כר' יוסי בהילמי, ומפורש בשבת פ' שמונה שרצים. ואין הלכה כר' יוסי בלחיים דבעי רוחב כל לחי ג' טפחים. וא"ל רב הונא בר חינוא אמרת לן בהילמי דאין הלכה כר' יוסי ולא [אמרת לן] בלחיים. ואמרינן מ"ש והא בין בהילמי בין בלחיים רבנן פליגי עליה. ואמרן משום דקאי ר' כוותיה, בעיניין חצר גדולה שנפרצה לקטנה ואוקמה גדולה בי"א אמה וקטנה בעשר, ור' דאמר בעינן שני פסין, וסבר לה כר' יוסי דאמר כל פס רחבו ג"ט, ומדחזינן דר' קאי כוותיה. ותוב דרב יהודי דאמר משמיה דרב אין הלכה כר' יוסי בהילמי ולא בלחיים הדר ביה, משום דר' יוסי נימוקו עמו. ש"מ הילכתא כוותיה בלחיים. ואבי דאמר לרבא בר רב חנן כדבעא מיניה הילכתא מאי. א"ל פוק חזי היאך עמא דבר. איכא דמתני לה על השותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהיה בדברו איתמר לחי העומד מאליו, כגון אילן וכיוצא בו, אביי אמר הוי לחי רבא אמר לא הוי לחי. וסבירוה כי היכי דפליגי בלחי. וסבירוה כי היכי דפליגי בלחי הכי פליגי במחיצות. ת"ש העושה סוכתו בין האילנות, והאילנות דפנות כשרה. ודחי רבא הכי, הכא במאי עסקינן שנטעם מתחילה לאילן מתחילה לשום דופן,

אבנים היוצאות מן הגדר, ונראות בולטות ומובדלות זו מזו, פחות משלשה אין צריך לחי אחר כר'.[ג] פי' למיסר ביניהם. ת"ש דרב ורב הונא הוו יתבי במבוי, א' ליה רב לשמעיה אייתי לי מיא עד [ד]אתי שמעא נפל הלחי, א"ל רב קום אדוכתיך.

ג) נלפלה ד"ל כתן ולמי ה"ג שכתן מתחילה לכך ת"ס פשיטא מהו דתימא למיסר בניינא.